

ki je leta 1760 blizo sto in osemdeset tavezent (180.000) udov štela, kakor tudi, da je bila cerkev trikrat prizidana. To se je moglo zgoditi ravno v omenjenih letih 1731—1751, kakor kažejo naslednji nadpisi med velikimi vratami: **PEREGRINORVM PIETAS SANCTO EXSTRVXIT IVDVCO** (to je, romarjev pobožnost postavila (cerkev) svetemu Joštu, 1739); — nad stranskimi vratami: **INDVLGENTIÆ PLENARIÆ. QVO VIS ANNI SPATIO VNA VICE CVNCTIS PEREGRINS CONFESSIS ET SACRA SVNAXI REFECTIS. DATÆ TER RENOVATÆ** (to je, popolnoma odpustek bo slednji čas leta enkrat vsakemu romarju, ki se svojih grehov spové in se z vžitkom narsvetejšega telesa Kristusovega okrepcá, po svetnem duhovniku podeljen, 1762); — in nad prezbiterm ali narsvetejšem: **QVISQVIS NVMEN HIC EXORABIT PRECES PER ASSIDVAS ~ HVIC IVDVCVS IMPETRABIT QVAS EXOPTAT GRATIAS** (po neutrudni molitvi si bo slednji milost sprosil — sv. Jošt mu bo sprosil vse milosti, ktere on (romar) želi); 1735 zapopade vsaka teh dveh verstic). Po teh kronografskih bi se zamoglo v oziru na novo zidanje in prizidanje cerkve naslednje misliti: O vstanovljenji bratovšine leta 1731 je bila stara cerkev morebiti premajhna, toraj se je zidala leta 1735 cerkev, obstoječa iz sedanjega prezbiterja in pa malega prostora ali kapelice, kjer veliki oltar stoji; poznejše, ker se je vendar več udov bratovšine nabralo, se je prizidala cerkev tako, da je poprejšna mala zdaj le prezbiteri ostala, ker na velikih vratih je letna številka 1739. Za gotovo pa jez tega dokazati ne morem, to so le moje misli. — Ob tretjem zidanji pa so bile prizidane skor gotovo svete stopnice, ki so zunaj zvonikov po celi širjavi cerkvi prislone, in imajo naslednji kronografikon: **QVI SIBI LATA CVPIT QVI VVLT FASTIGIA CÆLLI, SANGVINEA IN SCALIS PREMAT HIC VESTIGIA CHRISTI** (to je, kdor hrepení po nadzemeljskem in išče poti proti nebesam, naj sledí tú na sv. stopnicah kervavim stopinjam Kristusa, 1751). — Dalje je še zunaj na steni sv. stopnic drugi napis enacega zapopadka v latinskem in šlovenskem narečji, kateri poslednji se glasi: „Te svete štenge so z darovim pobožnih dobrotnikov postavljene; rimski papež Benedikt XIV. so jih poterdili in vsakemu 4krat v letu popolnoma, drugokrat pa vselej le za 100 dni odpustkov dali. Zraven teh je pa še tudi ljubljanski škof Ernest Amadej vsakemu za 40 dni odpustkov dal, če na vsaki štabli vzdane svetinje pobožno kušne in se vede po navadni šegi sv. kat. cerkve. Zegnane so bile od ravno tega škofa 30. dan aprila 1752“. (Dalje sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Od desnega brega Soče pri Gorici 24. sept. A. M. (Eno uro pri Koseskem.) Goreča želja mi se je danes spolnila. Vidil sem ga, govoril sem z možem, ki ga sluje vès slovenski narod, in s katerim se po pravici ponaša. Serce mi je že takrat radosti poskakovalo, ko mi je nekdo pravil, da bomo slavnega Koseskega v svojo bližnjico dobili. Že pa sem mislil, da so nemile okoljšine preteklega polletja to našo nado uničile, ko za gotovo zvem, da Koseski je od 14. aug. že — v Ločniku (znani pofurlanjeni vasi, eno uro od Gorice proti jugo-zahodu). Se vé, da si nisem dal mirú, dokler ga nisem obiskal. Danes dopoldne se napravim z nekim prijatlom v Ločnik. Prideva tje, pa ga ni bilo doma; šel je ravno enmalo se sprehajati — sprehajati! pravim, razveseljivna beseda tistim, kterim so okoljšine njegove bolezni natanko znane. Čez nekaj časa naji sprejme milostljiva gospa njegova, in kmalo potem on sam povrativši se iz sprehajališča. Ni mi moč popisati, kaj so sedaj serca naji čutile, — al komu niso znani občutki, ki nas obhajajo, kadar nam je dano od obličja do obličja gledati moža, kterege poezije so nas jezerokrat navdajale z rajskim nadsenjem in kterege slavno ime vsak hip na jeziku imamo! — Koseski, ki je sama prijaznost,

nama je začel z redko besedo, ker še enmalo težko govori, od svoje bolezni pripovedovati, ki ga že čez tri leta tare. Vsled nekega menda brez potrebe prerezanega tora na licu se mu je bil vès život skercil; roke in posebno noge so bile odervenene, naj se je po njih tolklo, ali vnanje zbadalo, nič niso čutile, tudi spomin in dušne zmožnosti sploh so bile oterpnele in le v neznanem kotičku je tičal neprecenljivi zaklad — tlela je iskrica druzega življenja, ktero se sedaj spet veselo razvija in čedalje bolj opomaga. Boljšanje svojega zdravja pripisuje abanskim toplicam, pa tudi ločniški zrak mu kaj dobro tekne, ker nekaj časa si upa že do tisuč korakov brez bergelj hoditi. Roke že prav lahko giblje, leva je skor popolnoma zdrava, desna pa še ne tako, da bi mogel pisati, vendar gré tudi tukaj na boljše. Tardno upa, da prihodno spomlad bode popolnoma zdrav, česar ljubljencu našemu iz celega celega serca želimo. Marsikaj zanimivega nama je prijazni gospod pravil. Globoko v serce mi je segla njegova bogaboječnost in vdanost v voljo božjo in terdno zaupanje v pomoč od zgoraj. V bukvah Joba, kterih pesniško prestavo so „Novíce“ pred nekimi leti prinesle, je žlahna duša se krepčala in tolažbe iskala ter v pravem keršanskem duhu z izgledno poterpežljivostjo bolečine prenašala. Njegove dušne moči prihajajo vedno čversteje in bodo svojo znano krepkost sopet dosegle. Ljubezen do mile domovine še vedno tako v njem plamení kakor v dvajsetletnem mladenču. Naj tedaj povem kaj svojim bravecem, ki hrepené po neprecenljivih Koseskih poezijah, česar se smémo nadjati, berž ko bode zamogel pero deržati. Zvun „Ilijade“, ktere kosček smo že v pokus dobili, ste dve drugi začeti deli, ki ste žlahnodušnemu pesniku v nadlogi serce težile, ker niste bile končane: „Jabelkobranje“ in „Golobnjak“. Celo človeštvo — njega tamna in svetla stran — bote te dve velki pesmi obsegale. Zavolj jabelka je namreč mnogokrat veliko zlo nad ljudi prišlo (na priliko, osodepolno jabelko v raji, Paris-ovo, Tell-ovo itd.) In nasproti nahajamo večkrat goloba, da je človeštvu oljko mirú prinašal, veselejšo dobo naznanjal. Pač veličansk predmet, velikanska misel! Al kdo bo dvomil nad izverstno vpeljavo in nad krasno obleko tega visocega uzora, kateri pozna Koseskove poezije, ktere nikdar niso prebirale tistih strun, ktere spadajo v abecedo pesništva in prepevajo le na sto viž „ljubico“, „letne čase“, „bledo luno“ itd., ampak so se vedno le glasile v veličanskih predmetih, o posvečenji domovine itd.

V enem hipu je bila cela ura pretekla in morala sva se ločiti. Vkljub najnim prošnjam, da naj sedijo, so hotli ljubeznjivi gospod nama pokazati, kako da že znajo hoditi; zagotovljali so naji, da berž ko bodo ozdraveli, bo njih perva skerb svoje ljube Slovence in spoštovavce v vsem postreči, česar si bodo želeli. Med serčnim „z Bogom, z Bogom“ sva se komaj odtergala od slavnega moža, ponosna, da nama je bila priložnost dana se pokloniti mojstru naših pesnikov.

Iz Celja. Pišem Vam danes le vesele reči. Pervo, kar Vam povem je, da nemila kolera nehala je popolnoma na južni meji Štajerja, da smertni angelj počiva. Druga prijetna vest je, da letos ajdina se je kaj dobro obnesla po celjski okrajni, pa tudi kakor zvemo, po daljnem Štajarskem sploh. Vgodno jesensko vreme, topli sončni dnevi, ki so nam sijali pretekli mesec in pervo polovico septembra, naredili so, da je ajda prav lepo zernila. Slana in zmerzlina ste ji prizanesle, tedaj je popolnoma dozorela. Tú pa tam jo že kmetje žanjejo, in kakor se kaže, našeli je bodo prav obilno. Hvala Bogu za blagodar nebeški! —

Temu veselemu sporočilu dodamo še nekaj smešnega. Pred nekoliko dnevi priklatil se je v Celje neznan mlad človek, ki je terdil, da je zveden pivar (olar) iz Nemškega. Strašno se je bahal, in jezik mu je tekel kot mlinsko koló. Pripovedoval je, da ima sila veliko premoženja, da je po svojem rajukem bratu 200.000 goldinarjev dobil, in da po

nekem bogatem stricu podedoval bo tudi nekoliko milijonov. Poslušali smo ga, pa zijali sploh osupnjeni, ko je dostavljaj, da je blizo Celja nek gradič z lepo olarijo vred nakupil, da hoče tam veliko pivarnico vstanoviti, da bo napravljaj ol, kakoršnega Celjani še niso pili svoje žive dni, da ga bo verlim Celjanom zastonj točil itd.

Bilo je veselje po mestu, ker ravno sedanjí tukajšni ol je drag, pa ne predober. Ker je pa temu možičku, ki tako lepe reči nam je obetal, drobiža manjkalo, je tū pa tam nekoliko goldinarčkov izposodil si, da bi zamogel dalje potovat. Naletel je tudi na lahkoverneže, ki so mu dnarjev posodili; nek gospod mu je clo tri botilje šampanjevca podaril na pot. Pobegnij je tiček natihoma, mi pa čakamo, kdaj da bomo — zastonj ol pili. J. Š.

Iz Krišnegore na Notrajskem 29. sept. Po staterožki fari poleg Loža je tudi kolera, obiskovaje tū vse vasi, nemilo razsajala. Pred njo je bil primoran kosec koso na steno obesiti in žejnica serp na stran položiti, ter njej opravljaj v čast neprijetne in gnjusobne obrede. Ona je v dveh mescih, od 27. malega serpana do 27. kimovca pobrala 165 oseb in v celi tej dobi sta le 2 dneva bila brez merliča. Zdaj se nepriljudna ptujka nekoliko prizanesljivša obnaša, in upamo, da bo nas skorej zapustila. V veselje naše okolice in v tolažbo bolnikov, ki so jih osebno obiskovali, so se bili preblagorodni gospod deželni poglavar Chorinski kmalo v začetku bolezní les priti potrudili. Da je huda bolezen zdravniku in duhovnom, ker se ponoči in podnevi ni dalo mirovati, nedopovedljivo veliko opraviti dala, je brez mojega popisovanja vsakemu razvidno, če se spomni letošnje vročine, ki je nekaj dni terpela, in če si še verhtega misli semtertje raztresene vasi, ki niso blizo farne cerkve, kamor je po večkrat na dan bilo treba k bolnikom hiteti. Kmalo ko se je bila kolera sem priklatila, je bila tudi cerkev na Križnigori, dasiravno je prostorna, skoz 10 dni zaporedoma kakor ob izrednih izhodih od pobožnega ljudstva napolnjena, ki je pri svetem Križu zoper hudo nadlogo pomoči iskalo. Tudi spovednice so bile od spovedancev okrožene kakor Sevastopol od vojakov. Lepa prilika je tū bila marsikak tolažljiv, podučljiv in tudi marljiv nauk v serce vdihniti. Bog daj, da bi v strahu sprejeti nauki se v resnično detinski ljubezni ohranili in zveličanski sad dopernašali!

Naj še kaj povem od letošnjih pridelkov te okolice. Rebrenega sená se je malo nakosilo, pa logih pa na kupe; pšenica je zavolj rije zlo slaba; oves je lep, proso bogato, ječmen dobro plení, fažola je dosti, le v treh vaséh so pridelki zavolj toče pičli; tudi ajda je zernata. Perje podzemlje (krompirja) je tukaj letos še le omali maši jelo se černiti in tudi takrat manj memo družih let. Bog daj, da se še prihodnje leto krompirjeva bolezen za kake 3 tedne naprej pomakne, in tako se je bomo, kar je naša preserčna želja, znebili. Upati smémo, da bo revni kmet rane poprejšnih let saj enmalo si celiti začenjaj. Križnogorski.

Iz Ljubljane. „Laži jezdarijo hitro“ — tega smo se prepričali spet te dni. Komaj je nekdo iz Ljubljane v nemški teržaški časnik „Tr. Zeit.“ zatrosil novico, da neki slovensk časnik v Ljubljani podtikuje vso spačenost in vso nesrečo na svetu „Schiller-ju in Goethe-tu in sto in sto drugim enake baže“, gré z nekim malo skritim zasmehovanjem od lista do lista ta novica po nemških časnikih. Potrebno se nam tedaj zdí povedati, da „Novice“ niso tisti slovenski časnik, ampak da je „Danica“. pa tudi „Danica“ tiste prečudne sodbe ni iz svojega prinesla, ampak — kakor pravi — jo je vzela iz nemškega lista; takole namreč je rekla na 156. strani 37. lista: „Weimar. Protestanški cerkveni list toži zavoljo silne spačenosti ljudstva v Weimar-u, in velik del zadolženja pripisuje cve-

teči dôbi Šiller-ja in Goethe-ta. Tako tedaj celó protestantje spoznajo itd. itd.“ — Toliko v razjasnenje te sila obrekovane zadeve. Če se je tedaj dopisniku terž. časnika una vajmarska razsodba v Šiller-ji in Goethe-tu napada vredna zdela, naj bi ne bil zamolčal, da je zrastle na domačem nemškem tergu, potem bi gotovo ne bili brali povsod z debelimi čerkami: „Ein slovenisches Blatt über Schiller und Goethe!“

Novičar iz raznih krajev.

Po cesarskem sklepu od 25. t. m. se imajo šole pravo in modroslovja na vseučilišču na Dunaji, Pragi, Peštu, Krakovi, Lvovu, Gradcu in Inšpruku vsako leto začeti 10. dan oktobra, šole pravoslavnih akademij v Zagrebu, Sibiriji, Požunu, Kašavi, Velikem Varadinu in Debrečinu pa 15. oktobra. — Na iznova osnovani šoli za avstrijansko zgodovinoslovje, ki se bo na Dunaji letos vpervič začela, je razpisanih 6 štipendij po 400 fl., 2 pa po 300 fl. — Po cesarskem sklepu je število vojaških duhovnov in njih plača na novo osnovana; vojaški vikár (škof za vso armado) dobiva 4000 fl. pa tudi 5000 fl.; prvi za škofom je vojaški konsistorijalni vodja z 1600 fl., za tem je 9 superiorov po 1200 fl.; za temi pa pridejo vojaški kaplani, 5 naj starejih dobiva po 900 fl., 46 družih po 700 fl., vsi ostali pa po 500 fl. in hlapca iz cesarske kase plačnega. — Govori se, da na dan cesarjevega godú bode konkordat oklican. — Novi bankovci po 10 fl. so bili 1. dan t. m. izdani. — Vsi dunajski časniki so zdaj polni od naprav, ktere misli ministerstvo vpeljati za zboljšanje dnarstvenega stanú v našem cesarstvu: od neke zastavne in upne banke po izgledu parižkem, od prodaje laških železnic itd. Ker je v ta namen prišel neki dnaren mož Izak Pereire iz Pariza na Dunaj, vgibujejo časniki na vse strani, pa nobeden prav ne vé: kako in kaj; le to je gotovo, da se bo kaj zgodilo za poravnanje papirnatega dnarja s srebernim. — Naj novejša novica iz Krima je sledeča: „29. dan septembra so začeli Francozi in Angleži bombe metati v severne terdnjave sevastopoljske; rusovska armada se popolnoma pomikuje nazaj, francozke in angleške barke so z armadami jadrane naprej, ne vé se pa kam“. — 21. sept. je španjska vlada stopila v zavezo z angležko in francozko. — Od prodanih cesarskih (avstrijanskih) kónj so jih Angleži 2000 nakupili za Krim. — Slavni rusovski general Krulev, ki je bil ranjen v sevastopoljski bitvi, je umerl. — Sardinski general hoče še 5000 novih vojakov; pravi, da 3000 mu jih je za kolero pomerlo, 3000 jih je bolnih, 500 pa ranjenih. — Kolikšni so stroški vojská? Ako mi dajo — je rekel neki prijatelj mirú, ko je soštel vse dosihmal znane vojskine stroške — ta dnar, ki je dozdej potrošen bil za vojske, bi ž njim kupil vsako stopinjo zemlje na celem svetu; vsacega možkega, vsako žensko, vsako dete bi oblekel v take oblačila, da bi se jih cesarji ne sméli sramovati, na vsakem bregu in v vsaki dolini po celi obljudeni zemlji bi napravil šole, in v vsakem mestu bi ustanovil vseučilišče; vsaki griček bi venčal s cerkvico, ktera bi bila posvečena razprostiranju blagega mirú tako, da bi vsako nedeljoglas zvonov od enega griča do družega po celi zemlji oznanoval občni blagostan vsega človeštva. — Cesar Napoleon je dovolil, da do konca tega leta se smé žito, moka, krompir in rajž iz ptujih dežel brez colnine na Francozko voziti, da bi se s tem pomagalo domačemu pomanjkanju.

Pogovori vredništva.

Gosp. K. H. v O.: V prihodnjem listu pride. — Gosp. D. Č. v D.: Pošlite le sad. p., stroški se vam bojo radi povernili.